

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

6 noiembrie 2014*

„Trimitere preliminară — Politica agricolă comună — Schemă de plată unică — Regulamentul (CE) nr. 795/2004 al Comisiei — Articolul 18 alineatul (2) — Rezervă națională — Circumstanțe excepționale — Principiul egalității de tratament”

În cauza C-335/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Scottish Land Court (Regatul Unit), prin decizia din 14 iunie 2013, primită de Curte la 18 iunie 2013, în procedura

Robin John Feakins

împotriva

The Scottish Ministers,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnul A. Borg Barthet, doamna M. Berger și domnii S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 aprilie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Feakins, de M. A. S. Devanny, solicitor, de C. Agnew of Lochnaw, QC, și de N. MacDougall, advocate;
- pentru Scottish Ministers, de N. Wisdahl, în calitate de agent, asistată de J. Wolffe, QC, și de D. Cameron, advocate;
- pentru guvernul elen, de I. Chalkias și de E. Chroni, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de K. Skelly și de G. von Rintelen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 iunie 2014,

* Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea și validitatea articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 795/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de ajutor direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de ajutor pentru agricultori (JO L 141, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 193), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1974/2004 al Comisiei din 29 octombrie 2004 (JO L 345, p. 85, Ediție specială, 03/vol. 60, p. 274) (denumit în continuare „Regulamentul de aplicare”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei acțiuni formulate de domnul Feakins împotriva unei decizii adoptate de Scottish Ministers cu privire la stabilirea cuantumului de referință în vederea calculării drepturilor acestuia la o plată unică în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177, rectificare în Ediție specială, 03/vol. 76, p. 291 și în JO 2009, L 96, p. 39) (denumit în continuare „Regulamentul de bază”).

Cadrul juridic

Regulamentul de bază

- 3 Regulamentul de bază, care era în vigoare la data faptelor aflate la originea litigiului principal, a stabilit, printre altele, o schemă de ajutor de venit acordat agricultorilor decuplat de producție. Această schemă, desemnată la articolul 1 a doua liniuță din acest regulament ca „schema de plată unică”, regroupează un anumit număr de plăți directe plătite agricultorilor în cadrul unor scheme diferite de sprijin existente până la data respectivă.
- 4 Considerentul (24) al Regulamentului de bază avea următorul cuprins:

„Îmbunătățirea competitivității în agricultura comunitară și dezvoltarea unor standarde în materie de calitate a produselor alimentare și de mediu implică în mod obligatoriu o scădere a prețurilor instituționale la produsele agricole, precum și o creștere a costurilor de producție pentru exploatațiile agricole din Comunitate. Pentru a atinge aceste obiective și pentru a promova o agricultură durabilă și mai bine orientată spre piață, ar trebui să se treacă de la sprijinirea producției la sprijinirea producătorului, prin introducerea unui sistem de ajutor de venit separat pe fiecare exploatație agricolă. Separarea nu modifică sumele plătite efectiv producătorilor, dar mărește considerabil eficiența ajutorului de venit. Prin urmare, este oportun să se condiționeze plata unică pe exploatație de respectarea standardelor în materie de mediu, de siguranță a produselor alimentare, de sănătate și de bunăstare animală, precum și de menținerea unor bune condiții agricole și de mediu în exploatație.”

- 5 În considerentul (29) al acestui regulament se menționa:

„Pentru a stabili cuantumul ajutorului pe care îl poate solicita un agricultor în cadrul unui nou regim, ar trebui să se facă trimitere la sumele acordate în decursul unei perioade de referință. Ar trebui constituită o rezervă națională în vederea situațiilor speciale. Această rezervă poate fi folosită și pentru a facilita participarea la regim a noilor agricultori. Plata unică trebuie fixată la nivel de exploatație.”

- 6 În vederea punerii în aplicare a schemei de plată unică, statele membre puteau opta pentru modelul așa-numit „istoric” sau pentru modelul așa-numit „regional”.
- 7 În cadrul modelului așa-numit „istoric”, agricultorii care au beneficiat, într-o perioadă de referință ce cuprinde, ca regulă generală, anii calendaristici 2000-2002, de o plată în temeiul cel puțin al unei scheme de sprijin prevăzute în anexa VI la Regulamentul de bază aveau dreptul să beneficieze de „drepturi de plată” calculate pe baza unui quantum de referință obținut, pentru fiecare agricultor, pornind de la media anuală, pe această perioadă, a totalului plăților care îi fuseseră acordate în temeiul acestor scheme. Numărul de drepturi de plată corespundea mediei anuale a numărului de hectare care au conferit agricultorului în cauză dreptul la astfel de plăți în perioada de referință.
- 8 Astfel, articolul 37 alineatul (1) din regulamentul menționat definea norma generală care reglementează calcularea quantumului de referință după cum urmează:

„Quantumul de referință este media pe trei ani a valorilor totale ale plăților acordate unui agricultor în cadrul regimurilor de ajutor prevăzute în anexa VI, calculată și adaptată conform anexei VII, în decursul fiecărui an calendaristic din perioada de referință prevăzută la articolul 38”.

- 9 Regulamentul de bază prevedea totuși anumite măsuri speciale aplicabile agricultorilor pentru care un quantum de referință calculat în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) menționat nu ar fi fost reprezentativ pentru nivelul ajutorului pe care aceștia l-ar fi perceput în lipsa intrării în vigoare a schemei de plată unică.

- 10 În special, pe de o parte, în temeiul articolului 40 alineatul (1) din acest regulament:

„Prin derogare de la articolul 37, orice agricultor a cărui producție a fost grav afectată în decursul perioadei de referință de un caz de forță majoră sau de circumstanțe excepționale survenite înaintea sau în timpul respectivei perioade de referință este autorizat să solicite calcularea quantumului de referință pe baza anului sau anilor calendaristici ai perioadei de referință care nu au fost afectați de cazuri de forță majoră sau de circumstanțe excepționale.”

- 11 Pe de altă parte, articolul 42 alineatul (1) din Regulamentul de bază prevedea constituirea unei rezerve naționale de către fiecare stat membru care trebuia să fie alimentată prin aplicarea unui procent de reducere liniară a quantumurilor de referință.

- 12 În temeiul articolului 42 alineatele (3) și (5) din acest regulament, statele membre puteau utiliza rezerva națională pentru a acorda quantumuri de referință agricultorilor care începeau să desfășoare o activitate agricolă sau făceau obiectul unor regimuri de restructurare și de dezvoltare.

- 13 Articolul 42 alineatul (4) din regulamentul menționat prevedea:

„Statele membre utilizează rezerva națională pentru a stabili, pe baza unor criterii obiective și astfel încât să asigure un tratament egal al agricultorilor și să evite denaturarea pieței și a concurenței, quantumurile de referință pentru agricultorii care se află într-o situație specială, situație definită de Comisie [...]”

- 14 Articolul 41 din Regulamentul de bază prevedea:

„(1) Pentru fiecare stat membru, totalul quantumurilor de referință nu poate fi mai mare decât plafonul național prevăzut în anexa VIII.

(2) Dacă este cazul, statul membru aplică un procent de reducere liniară quantumurilor de referință, pentru a asigura respectarea plafonului său propriu.”

15 Articolul 42 alineatul (7) din acest regulament prevedea:

„Dacă rezerva națională nu este suficientă pentru a acoperi cazurile prevăzute la alineatele (3) și (4), statele membre procedează la reduceri liniare ale drepturilor.”

16 Regulamentul de bază a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006 și (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO L 30, p. 16), intrat în vigoare la 2 februarie 2009, care a fost abrogat ulterior și înlocuit prin Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului nr. 73/2009 al Consiliului (JO L 347, p. 608), intrat în vigoare la 20 decembrie 2013.

Regulamentul de aplicare

17 Regulamentul de aplicare, care era în vigoare la data faptelor aflate la originea litigiului principal, conținea dispozițiile de punere în aplicare a schemei de plată unică prevăzute de Regulamentul de bază.

18 Considerentul (13) al Regulamentului de aplicare avea următorul cuprins:

„Articolul 42 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 prevede că situațiile speciale care autorizează stabilirea cuantumurilor de referință pentru agricultorii care se află într-o situație în care au fost împiedicați să primească, parțial sau în totalitate, plățile directe în perioada de referință sunt definite de către Comisie. Este necesar, în consecință, să se întocmească o listă a acestor situații speciale și să se prevadă reguli care să evite ca același agricultor să cumuleze diferitele posibilități de acordare a drepturilor la plată, fără a exclude posibilitatea ca această listă să fie completată de către Comisie, dacă este cazul [...]”

19 Articolul 18 alineatele (1) și (2) din acest regulament prevedea:

„(1) În sensul articolului 42 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, prin «agricultori aflați într-o situație specială» se înțelege agricultorii prevăzuți la articolele 19-23a din prezentul regulament.

(2) În cazul în care un agricultor aflat într-o situație specială îndeplinește condițiile pentru aplicarea mai multora dintre articolele 19-23a din prezentul regulament sau a articolului 37 alineatul (2), a articolului 40, a articolului 42 alineatul (3), a articolului 42 alineatul (5) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, acesta primește un număr de drepturi la plată mai mic sau egal cu numărul de hectare pe care le declară în primul an de aplicare a schemei de plată unică și a căror valoare este egală cu valoarea cea mai ridicată pe care ar putea să o obțină prin aplicarea separată a fiecăruia dintre articolele ale căror condiții le îndeplinește.”

20 Articolele 19-23a din regulamentul menționat defineau un anumit număr de situații speciale care confereau agricultorului în cauză posibilitatea de a beneficia de drepturi din rezerva națională.

21 În special, articolul 22 din Regulamentul de aplicare prevedea:

„(1) În cazul în care un agricultor a luat în arendă pentru o perioadă de 6 ani sau mai mult, între sfârșitul perioadei de referință și 15 mai 2004 cel târziu, o exploatație sau o parte dintr-o exploatație ale cărei condiții de arendare nu pot fi modificate, drepturile la plată care îi sunt acordate se

calculează împărțind cuantumul de referință stabilit de către statul membru pe baza unor criterii obiective și astfel încât să asigure un tratament egal al agricultorilor și să evite denaturarea pieței și a concurenței, la un număr de hectare mai mic sau egal cu numărul de hectare pe care le-a luat în arendă.

(2) Alineatul (1) se aplică agricultorilor care au cumpărat, în timpul sau anterior perioadei de referință, sau cel târziu la 15 mai 2004, o exploatație sau o parte dintr-o exploatație ale cărei terenuri erau date în arendă în perioada de referință, cu intenția de a întreprinde o activitate agricolă sau de a-și dezvolta activitatea proprie în cele douăsprezece luni care urmează expirării arendeii.”

22 Articolul 12 alineatele (1), (4) și (8) din acest regulament prevede:

„(1) Începând din anul calendaristic care precede primul an de aplicare a programului de plată unică, statele membre pot începe să identifice agricultorii menționați la articolul 33 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 care ar putea beneficia de program, să stabilească în mod provizoriu cuantumul și numărul de hectare prevăzute la articolul 34 alineatul (1) literele (a) și respectiv (b) din regulamentul menționat anterior și să efectueze o verificare preliminară a condițiilor prevăzute la alineatul (5) al articolului menționat anterior.

[...]

(4) În conformitate cu articolul 34 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, stabilirea definitivă a drepturilor la plată care urmează să se aloce în primul an de aplicare a schemei de plată unică este condiționată de depunerea unei cereri în cadrul acestei scheme.

Niciun transfer definitiv de drepturi la plată nu este posibil înainte de stabilirea definitivă a drepturilor la plată.

[...]

Agricultorii pot depune, sub rezerva stabilirii definitive, cereri în cadrul schemei de plată unică pe baza drepturilor la plată provizorii stabilite de statele membre sau dobândite în temeiul clauzei contractuale prevăzute la articolul 17 sau 27.

[...]

(8) Exceptând cazul stabilirii drepturilor la plată din rezerva națională prevăzute la articolele 6, 7 și 18-23a și fără a aduce atingere alineatelor (5) și (6) ale prezentului articol, nu trebuie declarată nicio parcelă în sensul stabilirii drepturilor la plată. Declarația privind parcelele prevăzută la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 se aplică în sensul cererii de plată a drepturilor la plată în cadrul schemei de plată unică.”

23 Regulamentul de aplicare a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 al Comisiei din 29 octombrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în titlul III din Regulamentul nr. 73/2009 (JO L 316, p. 1), intrat în vigoare la 9 decembrie 2009.

Litigiul principal și întrebările preliminare

24 Anterior intrării în vigoare a schemei de plată unică, domnul Feakins exploata o fermă situată la Sparum, în Anglia, pentru care obținuse diferite plăți în cadrul sistemelor de ajutor pentru producție menționate în anexa VI la Regulamentul de bază.

- 25 În cursul anului 2001, întregul său șeptel a fost sacrificat din cauza febrei aftoase, iar exploatarea sa a fost ulterior utilizată ca loc pentru depozitarea carcaselor. Febra aftoasă l-a împiedicat să își reconstituie șeptelul în timpul anilor 2001 și 2002. Cu toate acestea, ca urmare a intrării în vigoare a schemei de plată unică, domnul Feakins a putut să obțină, în temeiul articolului 40 din Regulamentul de bază, un quantum de referință calculat în mod exclusiv pe baza cifrelor din anul aferent perioadei de referință care nu a fost afectat de febra aftoasă, și anume anul 2000. În consecință, acestuia i-a fost acordat un quantum de referință de 232 744 de euro.
- 26 În luna noiembrie 2002, domnul Feakins a achiziționat două exploatarea, la Langburnshields și la Tythehouse, în Scoția, fiecare dintre acestea făcând obiectul unor contracte de arendă care urmau să expire în cursul anului 2006.
- 27 La 14 martie 2005, domnul Feakins a depus o cerere la Scottish Ministers prin care solicita stabilirea provizorie a unor drepturi de plată din rezerva națională pentru cele două exploatarea ale sale din Scoția. Domnul Feakins a susținut că se afla în situația specială menționată la articolul 22 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare, întrucât achiziționase în cursul perioadei de referință terenuri care fuseseră arendate unui terț, în vederea exercitării pe terenurile respective a unei activități agricole la expirarea arendeii.
- 28 Ca urmare a acestei cereri, Scottish Ministers au stabilit, cu titlu provizoriu, quantumul de referință pentru drepturile sale de plată din rezerva națională la suma de 95 146 de euro. Conform articolului 12 alineatul (4) din Regulamentul de aplicare, aceste drepturi nu puteau să devină însă definitive și să dea naștere unor plăți decât după luarea în posesie a exploatarea în cauză și după declararea numărului de hectare corespunzătoare într-o cerere de ajutor depusă în cadrul sistemului integrat de administrare și control (denumit în continuare „formularul SIAC”).
- 29 Domnul Feakins a declarat exploatarea Langburnshields în formularul său SIAC aferent lunii mai 2005, iar exploatarea Tythehouse în formularul aferent lunii mai 2007, după luarea în posesie a acestor exploatarea la 10 martie 2005, și anume, înainte de expirarea arendeii în temeiul unui acord încheiat cu arendașul, și, respectiv, la 28 noiembrie 2006. El și-a păstrat drepturile de plată referitoare la exploatarea sa de la Sparum, din Anglia, pe care a arendat-o unui terț.
- 30 În aceste condiții, quantumul de referință acordat domnului Feakins pentru exploatarea sa din Anglia a fost transferat din Anglia în Scoția. Scottish Ministers au refuzat să îi acorde posibilitatea de a beneficia de quantumul suplimentar din rezerva națională pe baza regulii, menționată la articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare, privind „valoarea cea mai ridicată”. Astfel, aplicarea articolului 40 din Regulamentul de bază îi oferea posibilitatea de a beneficia, pentru exploatarea sa din Anglia, de un quantum de referință mai mare decât cel pe care avea dreptul să îl obțină pentru exploatarea sale din Scoția în temeiul articolului 22 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare.
- 31 Domnul Feakins a sesizat Scottish Land Court și a arătat că Scottish Ministers interpretaseră în mod eronat articolul 18 alineatul (2) menționat. El a susținut de asemenea că, presupunând că interpretarea reținută de aceștia din urmă a fost corectă, dispoziția respectivă ar fi invalidă.
- 32 Instanța de trimitere consideră că există îndoieli cu privire la interpretarea și la validitatea articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare.

33 În aceste condiții, Scottish Land Court a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul [de aplicare] trebuie interpretat în sensul că se aplică:
- a) atunci când un agricultor îndeplinește condițiile pentru aplicarea mai multora dintre următoarele articole: articolul 19[-]23a din Regulamentul [de aplicare], precum și articolul 37 alineatul (2), articolul 40 și articolul 42 alineatele (3) și (5) din Regulamentul [de bază], sau numai
 - b) atunci când un agricultor îndeplinește condițiile pentru aplicarea mai multora dintre articolele 19[-]23a din Regulamentul [de aplicare] sau, separat, mai multora dintre următoarele articole: articolul 37 alineatul (2), articolul 40 și articolul 42 alineatele (3) și (5) din Regulamentul [de bază]?
- 2) În cazul în care articolul 18 alineatul (2) [din Regulamentul de aplicare] este interpretat în modul arătat la [prima întrebare litera a)], această dispoziție este lipsită de validitate, în totalitate sau în parte, pentru unul sau pentru ambele motive de mai jos, invocate de reclamant:
- a) întrucât, atunci când a adoptat Regulamentul [de aplicare], Comisia nu avea competența să adopte articolul 18 alineatul (2) din [acest regulament] conferindu-i sensul de mai sus sau
 - b) întrucât, atunci când a adoptat Regulamentul [de aplicare], Comisia nu a motivat dispozițiile din articolul 18 alineatul (2) din [acest regulament]?
- 3) În cazul în care articolul 18 alineatul (2) [din Regulamentul de aplicare] este interpretat în modul prezentat la [prima întrebare litera a)], iar răspunsul la a doua întrebare este negativ, articolul 18 alineatul (2) [din Regulamentul de aplicare] se aplică în cazul în care un agricultor a primit pentru o exploatație agricolă, în anul 2005, o aprobare provizorie pentru acordarea de [drepturi la plată] din rezerva națională potrivit articolului 22 din Regulamentul [de aplicare], însă aceste drepturi la plată nu au fost declarate de agricultorul respectiv în formularul [SIAC] decât în anul 2007, când exploatația agricolă în cauză a fost preluată de agricultor?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 34 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare trebuie interpretat în sensul că se opune posibilității de a beneficia de cumulul mai multor dispoziții ale acestui regulament și ale Regulamentului de bază la care face referire acest articol, inclusiv posibilității de a beneficia de cumulul uneia dintre dispozițiile fiecăruia dintre aceste regulamente, sau dacă articolul menționat se limitează să împiedice posibilitatea de a beneficia de cumulul mai multora dintre dispozițiile relevante ale unuia și aceluiași dintre regulamentele menționate.
- 35 Pentru a interpreta dispoziția în cauză, trebuie să se țină cont nu doar de termenii utilizați, ci și de contextul acesteia și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (a se vedea printre altele Hotărârea Germania/Comisia, C-156/98, EU:C:2000:467, punctul 50, și Hotărârea Chatzi, C-149/10, EU:C:2010:534, punctul 42).

- 36 În ceea ce privește modul de redactare a articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare, este necesar să se precizeze că atât prima parte a acestuia, cât și titlul la care figurează arată că regula „valorii celei mai ridicate” se aplică doar „agricultorilor aflați într-o situație specială”, care sunt definiți la alineatul (1) al aceluiași articol ca fiind cei prevăzuți la articolele 19-23a din regulamentul menționat.
- 37 Întrucât domeniul de aplicare al articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare este astfel delimitat de îndeplinirea condițiilor de aplicare cel puțin a unuia dintre articolele 19-23a din acest regulament, utilizarea termenului „mai multora”, care precedă referirea la aceste articole, reflectă faptul că îndeplinirea condițiilor pentru aplicarea cel puțin a unui alt articol dintre cele menționate declanșează aplicarea regulii „valorii celei mai ridicate”.
- 38 În aceste condiții, termenul „mai multora” poate fi în mod logic corelat doar cu articolele 19-23a din Regulamentul de aplicare, regula „valorii celei mai ridicate” aplicându-se, pe de altă parte, și atunci când un agricultor care se află în una sau în mai multe dintre „situațiile speciale” definite de aceste articole îndeplinește în egală măsură condițiile pentru aplicarea uneia sau mai multora dintre dispozițiile relevante ale Regulamentului de bază.
- 39 Prin urmare, articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare trebuie interpretat în sensul că se aplică atunci când un agricultor aflat într-o situație specială și care, așadar, îndeplinește deja condițiile pentru aplicarea cel puțin a unuia dintre articolele 19-23a din acest regulament îndeplinește, în plus, condițiile pentru aplicarea:
- cel puțin a unui altuia dintre articolele 19-23a menționate sau
 - cel puțin a unuia dintre următoarele articole: articolul 37 alineatul (2), articolul 40, articolul 42 alineatul (3) sau articolul 42 alineatul (5) din Regulamentul de bază.
- 40 Această interpretare este coroborată de economia și de finalitatea dispoziției în discuție în litigiul principal și a reglementării în care se înscrie această dispoziție.
- 41 În această privință, trebuie respinsă argumentația, invocată de domnul Feakins, potrivit căreia dispozițiile relevante ale Regulamentului de bază și cele ale Regulamentului de aplicare ar urmări obiective distincte, astfel încât articolul 18 alineatul (2) menționat nu s-ar opune posibilității de a beneficia de cumulul uneia dintre dispozițiile unui regulament și al uneia dintre dispozițiile celui alt regulament.
- 42 Astfel, după cum a subliniat avocatul general la punctul 42 din concluzii, dispozițiile Regulamentului de bază și cele ale Regulamentului de aplicare, la care face referire articolul 18 alineatul (2) din cel din urmă regulament, urmăresc fără distincție să compenseze dezavantajele pe care le-ar suferi un agricultor în situația în care cuantumul de referință s-ar întemeia exclusiv pe plățile primite în perioada de referință care cuprinde anii 2000-2002.
- 43 Distincția dintre dispozițiile relevante ale Regulamentului de bază și cele ale Regulamentului de aplicare pare a fi și mai dificil de realizat cu cât articolul 42 alineatele (3) și (5) din Regulamentul de bază vizează, la fel ca dispozițiile Regulamentului de aplicare, situații care oferă posibilitatea de a recurge la rezerva națională, iar articolul 19 din Regulamentul de aplicare privește situația specială a anumitor producători de lapte și de produse lactate care intră în domeniul de aplicare al articolului 40 din Regulamentul de bază.
- 44 Cele două liste se diferențiază astfel numai prin sursa lor normativă, articolele 19-23a din Regulamentul de aplicare constituind, în plus, doar punerea în aplicare a articolului 42 alineatul (4) din Regulamentul de bază.

45 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare trebuie interpretat în sensul că se aplică, pe de o parte, atunci când un agricultor îndeplinește condițiile pentru aplicarea mai multora dintre articolele 19-23a din Regulamentul de aplicare și, pe de altă parte, atunci când un agricultor care îndeplinește condițiile pentru aplicarea cel puțin a unuia dintre articolele 19-23a din acest regulament îndeplinește în egală măsură condițiile pentru aplicarea cel puțin a unuia dintre următoarele articole: articolul 37 alineatul (2), articolul 40, articolul 42 alineatul (3) și articolul 42 alineatul (5) din Regulamentul de bază.

Cu privire la a doua întrebare

46 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare, astfel cum a fost interpretat în răspunsul la prima întrebare, este valid din perspectiva principiilor atribuirii competențelor și egalității de tratament, precum și a obligației de motivare care revine Comisiei în temeiul articolului 296 TFUE.

47 În ceea ce privește validitatea dispoziției în discuție în litigiul principal în lumina principiului egalității de tratament, trebuie amintit că acest principiu impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament diferențiat este justificat în mod obiectiv (a se vedea printre altele Hotărârea Elbertsen, C-449/08, EU:C:2009:652, punctul 41, și Hotărârea Franz Egenberger, C-313/04, EU:C:2006:454, punctul 33).

48 Or, articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare stabilește o diferență de tratament între, pe de o parte, un agricultor care a suferit din cauza unor circumstanțe excepționale care i-au conferit dreptul la o ajustare a cuantumului său de referință în temeiul articolului 40 din Regulamentul de bază și, pe de altă parte, un agricultor care nu s-a confruntat cu astfel de circumstanțe și căruia i se acordă un quantum de referință calculat în temeiul regulii generale prevăzute la articolul 37 alineatul (1) din acest regulament. Astfel, după cum a precizat domnul Feakins, dispoziția în discuție în litigiul principal îl defavorizează pe primul agricultor în raport cu cel de al doilea, privându-l de beneficiul unui quantum de referință din rezerva națională în plus față de cuantumul său de referință ajustat în temeiul articolului 40 menționat.

49 Încălcarea eventuală a principiului egalității de tratament prin aplicarea unui tratament diferențiat presupune însă ca situațiile vizate să fie comparabile având în vedere toate elementele care le caracterizează (a se vedea în acest sens Hotărârea IBV & Cie, C-195/12, EU:C:2013:598, punctul 51).

50 Scottish Ministers, guvernul elen și Comisia au susținut că această condiție nu era îndeplinită în speță.

51 În această privință, trebuie amintit că elementele care definesc diferite situații, precum și caracterul comparabil al acestora trebuie să fie determinate și evaluate în special în funcție de obiectul și de finalitatea actului comunitar care instituie distincția în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Szatmári Malom, C-135/13, EU:C:2014:327, punctul 67). În plus, trebuie luate în considerare principiile și obiectivele domeniului din care face parte actul respectiv (Hotărârea Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, C-127/07, EU:C:2008:728, punctul 26).

52 În speță, astfel cum reiese din considerentul (24) al Regulamentului de bază, modalitățile de calcul al cuantumurilor de referință acordate agricultorilor în cadrul schemei de plată unică urmărea să asigure că tranziția către această schemă se efectuează fără a modifica sumele plătite efectiv agricultorilor în raport cu cele plătite în cadrul diferitor scheme de plăți directe existente până la data respectivă.

53 Din această perspectivă, articolul 40 din Regulamentul de bază a prevăzut posibilitatea unui agricultor care s-a confruntat cu circumstanțe excepționale în decursul perioadei de referință definite la articolul 38 din acest regulament să obțină o ajustare a cuantumului său de referință, pentru a-i

garanta un nivel de ajutor care să reflecte cuantumul primit în cadrul regimurilor anterioare și pentru a-l pune, astfel, pe un picior de egalitate cu agricultorii care nu s-au confruntat cu astfel de circumstanțe.

- 54 Prin urmare, un agricultor căruia i-a fost acordat un quantum de referință calculat în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul de bază și un agricultor care beneficiază de o ajustare a metodei de calcul al cuantumului său de referință în temeiul articolului 40 din acest regulament, ambii solicitând acordarea de drepturi suplimentare din rezerva națională, se află în situații comparabile în lumina obiectivelor schemei de plată unică.
- 55 În aceste condiții, trebuie examinat aspectul dacă diferența de tratament care decurge din dispoziția în discuție în litigiul principal poate fi justificată obiectiv.
- 56 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, deși legiuitorul comunitar dispune, în materie de politică agricolă comună, de o largă putere de apreciere, acesta este obligat să își întemeieze alegerile pe criterii obiective și adecvate în raport cu scopul urmărit de legislația în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, EU:C:2008:728, punctul 58, precum și Hotărârea Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, punctul 34).
- 57 Comisia, la fel ca Scottish Ministers, a susținut că dispoziția în discuție în litigiul principal putea fi justificată obiectiv prin necesitatea, astfel cum este enunțată în considerentul (13) al Regulamentului de aplicare, de a evita ca același agricultor să cumuleze diferite posibilități de acordare a drepturilor la plată. Interdicția unui astfel de cumul ar servi protecției intereselor financiare ale agricultorilor ale căror cuantumuluri de referință au fost calculate conform regulii generale prevăzute la articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul de bază. Astfel, în caz de depășire a plafoanelor naționale ca urmare a utilizării intensive a rezervei naționale, cuantumuluri de referință acordate acestora din urmă ar suferi o reducere liniară în aplicarea articolului 41 alineatul (2) și a articolului 42 alineatul (7) din acest regulament.
- 58 În această privință, este necesar să se arate că mecanismul prevăzut de aceste din urmă dispoziții constituie un mijloc de menținere a echilibrului financiar al schemei de plată unică, respectând în același timp principiul egalității de tratament (a se vedea prin analogie Hotărârea Spagl, C-189/89, EU:C:1990:450, punctul 28, și Hotărârea Pastätter, C-217/89, EU:C:1990:451, punctul 19). Obiectivul de a evita aplicarea acestui mecanism nu poate, prin urmare, să justifice o încălcare a principiului menționat.
- 59 În plus, în măsura în care implică promovarea intereselor agricultorilor ale căror cuantumuluri de referință au fost calculate conform regulii generale în detrimentul celor ale căror cuantumuluri de referință au fost ajustate în temeiul articolului 40 din Regulamentul de bază, un astfel de obiectiv este contrar finalității acestei dispoziții. Astfel, articolul 40 menționat vizează, după cum s-a constatat la punctul 53, compensarea dezavantajului pe care l-ar suferi, în lipsa sa, agricultorii care s-au confruntat cu circumstanțe excepționale în raport cu cei care nu au trebuit să se confrunte cu astfel de circumstanțe.
- 60 Prin urmare, este necesar să se constate că dispoziția în discuție în litigiul principal a fost adoptată cu încălcarea principiului egalității de tratament.
- 61 Fără a fi necesară examinarea celorlalte argumente invocate în cursul procedurii împotriva validității sale, articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare trebuie declarat, așadar, nevalid în măsura în care împiedică un agricultor care a suferit din cauza unor circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 din Regulamentul de bază să beneficieze atât de o ajustare a cuantumului său de referință în temeiul acestei dispoziții, cât și de un quantum de referință suplimentar din rezerva națională în temeiul unuia dintre articolele 19-23a din Regulamentul de aplicare, în timp ce un agricultor care nu s-a confruntat cu astfel de circumstanțe și căruia i-a fost acordat un quantum de

referință calculat în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul de bază poate cumula acest quantum și un quantum de referință din rezerva națională în temeiul unuia dintre articolele 19-23a din Regulamentul de aplicare.

Cu privire la a treia întrebare

62 Având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la efectele în timp ale declarației de nevaliditate pronunțate în cadrul unei proceduri preliminare

63 În ședință, Comisia a solicitat ca, în cazul în care Curtea ar urma să constate nevaliditatea articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare, efectele hotărârii să fie limitate la reclamant și la orice alt solicitant similar.

64 În susținerea cererii sale, Comisia a atras atenția Curții asupra consecințelor financiare grave ce ar decurge dintr-o hotărâre care cuprinde o astfel de constatare. Pe de o parte, repunerea în discuție a plăților deja realizate într-o perioadă de practic zece ani ar crea dificultăți serioase pentru statele membre și ar fi contrară principiului securității juridice. Pe de altă parte, obligația de a recalcula aceste plăți ar avea o influență, având în vedere principiul disciplinei bugetare, asupra finanțării politicii agricole comune în ansamblul său.

65 Atunci când se justifică prin considerente imperative de securitate juridică, Curtea beneficiază, în temeiul articolului 264 al doilea paragraf TFUE, aplicabil, prin analogie, și în cadrul unei trimiteri preliminare în aprecierea validității actelor comunitare, în temeiul articolului 267 TFUE, de o putere de apreciere pentru indicarea, în fiecare caz, a acelor efecte ale actului vizat care trebuie considerate definitive (a se vedea printre altele Hotărârea Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, punctul 121, precum și Hotărârea Volker und Markus Schecke și Eifert, C-92/09 și C-93/09, EU:C:2010:662, punctul 93).

66 Or, în lipsa oricăror informații privind numărul de agricultori care vor fi potențial abilitați să solicite acordarea de plăți suplimentare ca urmare a declarației de nevaliditate a articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul de aplicare și în ceea ce privește quantumul acestor plăți, din dosar nu reiese în niciun fel că considerente imperative de securitate juridică justifică limitarea efectelor în timp ale declarației de nevaliditate a acestei dispoziții.

67 În aceste condiții, nu este necesară limitarea în timp a efectelor prezentei hotărâri.

Cu privire la cheltuielile de judecată

68 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 795/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de ajutor direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de ajutor pentru agricultori, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1974/2004 al Comisiei din**

29 octombrie 2004, trebuie interpretat în sensul că se aplică, pe de o parte, atunci când un agricultor îndeplinește condițiile pentru aplicarea mai multora dintre articolele 19-23a din regulamentul menționat, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1974/2004, și, pe de altă parte, atunci când un agricultor care îndeplinește condițiile pentru aplicarea cel puțin a unuia dintre articolele 19-23a din același regulament, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1974/2004, îndeplinește în egală măsură condițiile pentru aplicarea cel puțin a unuia dintre următoarele articole: articolul 37 alineatul (2), articolul 40, articolul 42 alineatul (3) și articolul 42 alineatul (5) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001.

- 2) Articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul nr. 795/2004, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1974/2004, este nevalid în măsura în care împiedică un agricultor care a suferit din cauza unor circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 din Regulamentul nr. 1782/2003 să beneficieze atât de o ajustare a quantumului său de referință în temeiul acestei dispoziții, cât și de un quantum de referință suplimentar din rezerva națională în temeiul unuia dintre articolele 19-23a din Regulamentul nr. 795/2004, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1974/2004, în timp ce un agricultor care nu s-a confruntat cu astfel de circumstanțe și căruia i-a fost acordat un quantum de referință calculat în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003 poate cumula acest quantum și un quantum de referință din rezerva națională în temeiul unuia dintre articolele 19-23a din Regulamentul nr. 795/2004, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1974/2004.

Semnături